

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องทัศนคติของประชาชนที่มีต่อรายการของสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย ทีวีสาธารณะ (TPBS) เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ของประชาชนที่รับชมสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย ทีวีสาธารณะ (TPBS)
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ และประเภทของรายการโทรทัศน์ที่ประชาชนชอบรับชม
3. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจต่อสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย ทีวีสาธารณะ (TPBS)
4. เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อรายการของสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีไทย ทีวีสาธารณะ (TPBS)

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้การวัดแบบครั้งเดียว เพื่อสอบถามถึงทัศนคติของประชาชนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร โดยมีขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 400 คน โดยให้กลุ่มตัวอย่างกรอกแบบสอบถามเอง (Self – administered questionnaire) เป็นแบบคำถามปลายปิด (Close-ended Questions) และแบบคำถามปลายเปิด (Open-ended Questions)

สรุปผลการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างผู้ชมรายการโทรทัศน์ศึกษาจำนวน 400 คน เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 64.3 รองลงมาเป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 35.7 ส่วนใหญ่ มีอายุ 26 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.3 ส่วนน้อยมีอายุ 51 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพลูกจ้างเอกชนคิดเป็นร้อยละ 40.5 ส่วนน้อยประกอบอาชีพอื่นๆ (รับจ้างอิสระ) คิดเป็นร้อยละ 0.3 ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 73.0 ส่วนน้อยมีการศึกษาระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 1.8 และส่วนใหญ่มีรายได้ 5,001 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 29.0 ส่วนน้อยมีรายได้ 20,001 – 25,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 6.5

กลุ่มผู้ชมรายการโทรทัศน์ส่วนใหญ่ ดูโทรทัศน์ทุกวัน (7 วัน/สัปดาห์) คิดเป็นร้อยละ 65.5 ผู้ชมที่รับชมรายการโทรทัศน์ชมบ้างนานๆ ครั้ง (นานกว่าสัปดาห์ละครึ่ง) คิดเป็นร้อยละ 4.5 ซึ่งถือว่าน้อยที่สุด สถานีโทรทัศน์ที่รับชมส่วนใหญ่รับชมช่อง 3 คิดเป็นร้อยละ 21.8 เป็น ส่วนผู้ที่รับชมรายการโทรทัศน์ช่อง NBT (ช่อง11) น้อยสุดคิดเป็นร้อยละ 11.5 กลุ่มผู้ชมส่วนใหญ่รับชมรายการโทรทัศน์ในวันจันทร์-อาทิตย์ (รับชมทุกวัน) คิดเป็นร้อยละ 65.5 ส่วนวันจันทร์-ศุกร์รับชมน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 12.75 กลุ่มผู้ชมส่วนใหญ่รับชมรายการโทรทัศน์ในเวลา 19.00 - 20.59 น. คิดเป็นร้อยละ 22.5 ส่วนน้อยที่รับชมในเวลาก่อน 05.00 น. คิดเป็นร้อยละ 1.6

ด้านพฤติกรรมการเปิดรับรายการพบว่ากลุ่มผู้ชมรายการโทรทัศน์มีพฤติกรรมการเปิดรับรายการโทรทัศน์ ด้านประเภทของรายการโทรทัศน์ที่ชอบโดยรวมโดยมีค่าเฉลี่ย 2.89 อยู่ในระดับชอบปานกลาง

รายการข่าวกลุ่มผู้ชมส่วนใหญ่ชอบรายการโทรทัศน์ประเภทข่าวภาคเช้าเป็นอันดับ 1 โดยมีค่าเฉลี่ย 4.10 น้อยสุดจะเป็นข่าวภาคดึก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.65 อยู่ในระดับชอบ

รายการละคร กลุ่มผู้ชมส่วนใหญ่ชอบชมละครหลังข่าว และละครซีทคอมในอัตราที่เท่ากัน โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.72 อยู่ในระดับชอบ น้อยสุดจะเป็นละครบ่ายมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.32 อยู่ในระดับชอบปานกลาง

รายการสารคดีซึ่งประกอบไปด้วย สารคดีท่องเที่ยว สารคดีไทย และสารคดีต่างประเทศพบว่ากลุ่มผู้ชมรายการส่วนใหญ่ชอบสารคดีท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.95 อยู่ในระดับชอบ

สารคดีไทยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.75 อยู่ในระดับชอบ และสารคดีต่างประเทศค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.74 อยู่ในระดับชอบ สารคดีไทยและสารคดีต่างประเทศมีค่าเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกันมาก

รายการประเภทภาพยนตร์/ภาพยนตร์การ์ตูน พบว่าภาพยนตร์ต่างประเทศมีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุดอยู่ที่ 3.85 อยู่ในระดับชอบ ส่วนน้อยสุดจะเป็นภาพยนตร์การ์ตูนมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.51 อยู่ในระดับชอบเช่นกัน

รายการประเภทสาระบันเทิง ประกอบไปด้วย รายการเพลง/มิวสิควีดีโอ รายการข่าวดารา/ข่าวบันเทิง รายการวาไรตี้/ทอล์คโชว์ รายการเกมส์โชว์ รายการสนทนา/วิเคราะห์สถานการณ์ ส่วนใหญ่ชอบชมรายการวาไรตี้/ทอล์คโชว์โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.74 อยู่ในระดับชอบ น้อยสุดจะเป็นรายการเกมส์โชว์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.56 อยู่ในระดับชอบ

รายการทั่วไปประกอบไปด้วย รายการกีฬา รายการอาหาร รายการแฟชั่น รายการแต่งงาน/บ้าน/จัดสวน รายการรถยนต์/ยานยนต์ พบว่าผู้ชมรายการโทรทัศน์ส่วนใหญ่ชอบชมรายการ

ทำอาหาร โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.73 อยู่ในระดับชอบ และน้อยสุดจะเป็นรายการแพชั่น โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.51 อยู่ในระดับชอบ

ในเรื่องของความรู้ความเข้าใจต่อสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย ทีวีสาธารณะ (TPBS) ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องต่อสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย ทีวีสาธารณะ (TPBS) ในเรื่องเป็นสถานีโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เป็นอันดับ 1 โดยมีผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 70.8 รองลงมาคือเป็นสถานีโทรทัศน์ที่เปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นและข้อถกเถียงในประเด็นทางสังคมที่สำคัญ โดยมีผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 67.8 ส่วนเรื่องสถานีไม่สามารถเรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบำรุงค่าบริการ หรือค่าตอบแทนอื่นใดในการให้บริการประชาชนได้ กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องน้อยที่สุด โดยมีผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเพียงร้อยละ 18.8 ตามลำดับ เมื่อมองในภาพรวมพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องต่อสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอสอยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 70.8

การศึกษาความชอบที่มีต่อรายการของสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย ทีวีสาธารณะ (TPBS) ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความชอบรายการของสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย ทีวีสาธารณะ (TPBS) ในระดับชอบ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.90 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.46 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความชอบใจต่อ “รายการสารคดีจากประเทศตะวันตก เช่น Discovery, ท้องโลกกว้าง, Brain Bank, ทะลุโลกร้อยล้านปี, Wild America” เป็นอันดับ 1 โดยมีความชอบในระดับชอบอย่างยิ่ง โดยมีค่าเฉลี่ย 4.45 รองลงมาคือรายการข่าวภาคเช้ามีค่าเฉลี่ยสูงสุดในประเภทรายการข่าวความชอบในระดับชอบมีค่าเฉลี่ย 4.18 ส่วนอันดับสุดท้ายคือรายการละครเด็ก เช่น ละคร นโมฮิโรผู้น่ารัก, นิทานอีสป มีความชอบในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.40

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่องความชอบของประชาชนที่มีต่อรายการของสถานีโทรทัศน์ทีวีไทยทีวีสาธารณะ (TPBS) สามารถอภิปรายผลดังนี้

กลุ่มประชากรที่รับชมรายการโทรทัศน์ส่วนใหญ่จะรับชมรายการโทรทัศน์เป็นประจำทุกวัน โดยสถานีโทรทัศน์ส่วนใหญ่ที่ได้รับความนิยม คือ สถานีโทรทัศน์ ช่อง 3, ช่อง 7 เป็น 2 อันดับแรก ทั้งนี้เพราะเป็นเพราะในการศึกษาคั้งนี้สำรวจผู้ชมเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครซึ่งผู้ชมส่วนใหญ่รับชมช่อง 3 อีกทั้งสถานีโทรทัศน์ทั้ง 2 ช่องนี้ประกอบด้วยรายการบันเทิงที่ได้รับความนิยมอย่างมาก คือ ละครหลังข่าว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชาร์ล อัทคิน (Charles Atkin) ที่ว่า มนุษย์มีความต้องการข่าวสารและความบันเทิงเป็นอันดับต้นในการเปิดรับข้อมูลจากสื่อมวลชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมควร เจริญสุข (Charles Atkin, 1973 อ้างถึงใน สมควร เจริญสุข, 2549, น. 19) ซึ่งศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสารและความพึงพอใจจากรายการเกมส์โชว์ของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ว่าประชาชนมักเน้นรับชมโทรทัศน์เพื่อความบันเทิงและพักผ่อนหย่อนใจเป็นหลัก อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ แมคควอล และ บราวน์ (Mc.Quail and Brown อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ, 2548, น. 309 - 310) ที่จัดหมวดหมู่ของสื่อจากมุมมองของประชาชนโดยประชาชนมองว่าหน้าที่หลักประการแรกของสื่อ คือ การให้ความเพลิดเพลินและบันเทิง

ประเภทของรายการโทรทัศน์ส่วนใหญ่ที่ประชาชนชอบเปิดรับชมโดยรวมเป็นรายการประเภทข่าวโดยเฉพาะข่าวภาคเช้า รองลงมาคือ ข่าวต้นชั่วโมงและข่าวภาคค่ำ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะในช่วงเช้า ถือเป็นการเริ่มต้นของวัน ก่อนการไปทำงาน ประชาชนมักต้องการทราบข่าวสารในแต่ละวันว่าเกิดอะไรขึ้นบ้าง หลังจากการตื่นนอน และเตรียมตัวไปทำงาน อีกทั้งรายการโทรทัศน์ในช่วงเช้าทุกช่วงจะเป็นรายการประเภทข่าวทั้งหมด ประชาชนไม่สามารถเปิดรับรายการประเภทอื่นได้ จึงเห็นว่ารายการข่าวภาคเช้าจึงมีผู้เปิดรับชมจำนวนมาก ในขณะที่ข่าวต้นชั่วโมงนั้นเป็นการสรุปประเด็นข่าวในแต่ละช่วงเวลาเพื่อเป็นการติดตามความเคลื่อนไหวของสถานการณ์ต่างๆก็ได้รับความนิยมอย่างมากเช่นกัน เนื่องจากมีความทันสมัย ทันเหตุการณ์ และกระชับฉับไวในขณะเดียวกัน รายการบันเทิงประเภทละครนั้นได้รับความนิยมในการรับชมจากประชาชนมากเช่นกันโดยเฉพาะละครหลังข่าวค่ำ เนื่องจากอยู่ในช่วงเวลาไพร์มไทม์ ประชาชนเสร็จจากภารกิจงานปฏิบัติงาน และต้องการผ่อนคลาย หลีกหนี จากโลกของความเป็นจริง ผู้โลกของจินตนาการ และโลกมายาของสื่อ ซึ่งสอดคล้องกับงานเขียนของ เดนิส แมคควอล (Denis

Mc.Quail, 1994, p. 83) ที่เห็นว่ามนุษย์ต้องการหลีกเลี่ยงหนีจากโลกของความเป็นจริง และเข้าไปสู่โลกของสื่อในช่วงเวลาเพื่อผ่อนคลายและสร้างความสุขให้ตัวเอง รวมทั้งในช่วงละครหลังข่าวเป็นช่วงละครที่มีการโปรโมท และมีการพูดถึงของสื่อประเภทอื่นๆ มากด้วย จึงเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจจากคนส่วนใหญ่ ให้พูดถึงและคอยติดตามเช่นละครเรื่องนางทาส และสวรรค์เปียงเป็นต้น ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎี Agendar Setting คือการกำหนดประเด็นและวาระของสื่อ ในเรื่องราวใดเรื่องราวหนึ่งเรื่องของละครมักได้รับการกล่าวถึงและนำเสนอเพื่อให้ประชาชนคอยติดตามอยู่ตลอดเวลาเป็นที่น่าสังเกตว่ารายการประเภทสารคดี ทั้งสารคดีไทยและสารคดีต่างประเทศ โดยเฉพาะสารคดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเป็นรายการที่ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความนิยมมากขึ้น เช่นกันทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนเริ่มมองเห็นว่า รายการประเภทนี้มีสาระประโยชน์ และเป็นการเปิดโลกทัศน์ สร้างความรู้และสามารถนำสิ่งต่างๆ เหล่านี้ไปใช้กับชีวิตจริงในการใช้ชีวิตในสังคมปัจจุบันได้ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อ ตามแนวคิดของ แคทซ์และคณะ (Katz E. And others, 1974, pp. 19 - 31)

สำหรับความรู้ ความเข้าใจต่อสถานีโทรทัศน์ทีวี่ไทย ทีวี่สาธารณะ (TPBS) นั้นประชาชนส่วนใหญ่ยังมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโทรทัศน์สาธารณะน้อยมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโทรทัศน์สาธารณะเป็นเรื่องใหม่ของคนไทย การเกิดของโทรทัศน์เกิดขึ้นอย่างฉับไวชั่วข้ามคืน ไม่ได้มีการประชาสัมพันธ์หรือให้ความรู้กับประชาชนหรือดึงประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง การเกิดของสถานีสาธารณะนี้ดูจะเป็นผลพวงจากการเมืองมากกว่าการตอบสนองประโยชน์ในเชิงสาธารณะ ฉะนั้นจึงจำเป็นที่ผู้เกี่ยวข้องและผู้บริหารจะต้องสร้างความรู้ ความเข้าใจ และนำประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดรูปแบบของโทรทัศน์สาธารณะตามปรัชญาพื้นฐานของโทรทัศน์สาธารณะอย่างจริงจัง โดยเฉพาะประเด็นที่ว่าสถานีโทรทัศน์ที่ควบคุมการดำเนินงานโดยรัฐประชาชนส่วนใหญ่ยังคิดว่าโทรทัศน์สาธารณะนั้นถูกควบคุมและดูแลโดยรัฐซึ่งตรงกันข้ามกับปรัชญาของโทรทัศน์สาธารณะอย่างสิ้นเชิง จึงจำเป็นที่จะต้องสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเหล่านั้น ประชาชนจะคิดว่าโทรทัศน์สาธารณะเป็นกระบอกเสียงและเป็นเครื่องมือของรัฐอีกรูปแบบหนึ่งในแง่ความชอบรายการของสถานีโทรทัศน์ทีวี่ไทย ทีวี่สาธารณะ (TPBS) โดยเฉลี่ยแล้วประชาชนส่วนใหญ่มีความชอบรายการอยู่ในเกณฑ์ชอบ โดยเฉพาะรายการข่าวซึ่งประชาชนส่วนใหญ่มีความสนใจ และชื่นชอบตั้งแต่ข่าวภาคเช้า ข่าวภาคเที่ยง ข่าวภาคค่ำ ข่าวภาคดึก และรายการประเภทวิเคราะห์ข่าว โดยรายการที่ได้รับความสนใจรองลงมาได้แก่รายการประเภทสารคดี อันประกอบไปด้วย สารคดีจากต่างประเทศ เช่น Discovery สารคดีเอเชีย และสารคดีส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งนับว่าเป็นที่น่าสนใจว่ารายการประเภทสารคดีและรายการ

ข่าวเป็นรายการที่ได้รับความสนใจในลำดับต้นๆ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อ (Use and Gratification) ตามแนวคิดของแคทซ์และคณะ (Katz E. And others, 1974, pp. 19 - 31) สำหรับรายการเด็กนั้นกลับได้รับความสนใจน้อยสุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่นถึงวัยผู้ใหญ่จึงมีความสนใจรายการเด็กค่อนข้างน้อย และการผลิตรายการเด็กนั้นมีความยากในการที่จะดึงดูดคนทุกเพศทุกวัยให้สนใจ

แต่โดยภาพรวมแล้วประชาชนส่วนใหญ่ยังมีความชอบรายการของสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีธารณะ (TPBS) แม้จะไม่มากเท่าโทรทัศน์ในเชิงพาณิชย์แต่ต้องถือว่าเป็นการเริ่มต้นในการเป็นสถานีโทรทัศน์สาธารณะที่ดีในประเทศไทย ที่จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชน และเพื่อการพัฒนาสถานีโทรทัศน์ให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

ข้อเสนอแนะต่อสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย ทีวีสีธารณะ (TPBS)

1. กลุ่มผู้ชมยังมีความต้องการให้สถานีโทรทัศน์ทีวีไทย ทีวีสีธารณะ (TPBS) เพิ่มรายการที่มีคุณภาพมากขึ้น เช่น รายการถ่ายทอดสดกีฬา, รายการสารคดีทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี
2. กลุ่มผู้ชมมีความต้องการให้สถานีโทรทัศน์ทีวีไทย ทีวีสีธารณะ (TPBS) ขยายเวลาออกอากาศให้มากขึ้นจากเดิม เริ่มออกอากาศตั้งแต่เวลา 05.00 น. ถึง 24.00 น. เป็นการออกอากาศตลอด 24 ชั่วโมง
3. กลุ่มผู้ชมต้องการเห็นสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย ทีวีสีธารณะ (TPBS) เป็นสถานีที่ไม่มีการครอบงำจากผู้มีอำนาจ อาทิเช่น รัฐมนตรีที่กำกับดูแลสื่อต่างๆ ผู้ถือหุ้นภาคเอกชน หรือผู้สนับสนุนรายการต่างๆ ในแง่ของการโฆษณาสินค้า
4. การคัดเลือกผู้กำหนดนโยบายการดำเนินงานของสถานี กลุ่มผู้ชมมีความต้องการในการคัดเลือกผู้บริหารสถานีต้องมีการคัดเลือกด้วยความโปร่งใส สุจริต และยุติธรรม เพื่อนำพาสถานีโทรทัศน์แห่งนี้ให้มีความก้าวหน้า เป็นสื่อที่ให้ความเป็นกลาง ทัดเทียมกับสถานีโทรทัศน์ต่างประเทศอื่นๆ เช่น บีบีซี หรือ ซีเอ็นเอ็น เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเจาะลึกในแต่ละรายการของสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย ทีวีสาธารณะ (TPBS) ว่าประชาชนมีความชื่นชอบ ฟังพอใจ มากน้อยเพียงใดและควรมีการปรับปรุงรายการนั้นๆ อย่างไร โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น Focus Group
2. เนื่องจากประชาชนบางกลุ่มยังไม่รู้จักและเข้าใจในปรัชญาของโทรทัศน์สาธารณะ อย่างแท้จริงจึงควรทำการวิจัยเกี่ยวกับผลการประชาสัมพันธ์ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับปรัชญา แนวคิด โทรทัศน์สาธารณะ แก่ประชาชนในเชิงปริมาณเพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการประชาสัมพันธ์องค์กรต่อไป
3. ควรทำการศึกษาในกลุ่มเด็กอายุตั้งแต่ 5-15 ปีเกี่ยวกับรายการที่จะเป็นประโยชน์ แก่เด็กและเยาวชน